

سیدهادی حسینی علویجه

کارشناس مطالعات و استانداردسازی درس تربیت بدنی

علی اکبر ترابی

مشاور معاون وزیر، معاونت تربیت بدنی و سلامت

بخش دوم

حقوق ورزشی در مدارس

مقدمه

با توجه به اهمیت موضوع، پیر و مقاله شماره پیش که مطالبی در زمینه مسئولیت مدیر مدرسه و معلم ورزش آمده بود، در این شماره، بخش‌های دیگر حقوق ورزشی در مدارس را که بیشتر به شرایط مدارس و فعالیت‌های ورزشی مربوط است از نظر خواهید گذراند.

توجه به شرایط جوی

● لازم به ذکر است، در شرایط جوی نامناسب، به لحاظ سردی و گرمی یا بارندگی، در صورت بروز حادثه، معلم ورزش مسئول خواهد بود.

● در صورت اصرار مدیر و مخالفت دبیر در اجرای فعالیت‌های ورزشی در شرایط نامناسب جوی، در صورت بروز حادثه، مدیر مسئول خواهد بود.

رقابت‌های متعادل

در مسابقات درون آموزشی، معلمان باید بسیار توجه کنند که به پایه‌های متفاوت که به لحاظ رشدی و بدنی تفاوت‌های فاحش دارند، اجازه رقابت ندهند. در صورت بروز حادثه، معلم مسئول خواهد بود. حتی در پایه‌های مشترک هم باید تفاوت‌های جسمانی در نظر گرفته شود.

حضور معلم ورزش

● به هنگام ورزش، حضور معلم ورزش ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در راستای تحقق انجام وظیفه مراقبت از دانش‌آموزان ورزشکار است. ● در صورت ضرورت ترک محل خدمت با هماهنگی مدیر مدرسه، باید از قبل نسبت به تعیین جانشین مناسب و واجد صلاحیت یا تعطیل فعالیت‌ها اقدام شود.

کمک به دانش‌آموز مصدوم

● معلم ورزش مکلف به کمک به مصدومان فعالیت‌های ورزشی در حد کمک‌های اولیه است و اگر خودداری یا خارج شدن از حد متعارف آن (افراط)، به نتیجه سوئی منجر شود، مسئولیت آن به عهده معلم ورزش است.

● با استناد به قانون مجازات اسلامی، خودداری از کمک به مصدومان، می‌تواند حتی به سه سال حبس منجر شود. این موضوع علاوه بر معلم ورزش، گریبانگیر مدیر مدرسه نیز خواهد بود.

● اگر هنگام فعالیت در حیاط مدرسه حادثه‌ای برای یکی از دانش‌آموزان پیش آید و در آن لحظه معلم ورزش، حتی مشغول مداوای دانش‌آموز دیگر در دفتر مدرسه باشد، او به دلیل حضور نداشتن و رها کردن دانش‌آموزان کلاس، مرتکب بی‌احتیاطی و غفلت شده است و دادگاه علیه ایشان رأی صادر خواهد کرد. بهترین اقدام در چنین مواردی این است که یا فعالیت ورزشی تعطیل شود و یا کار مداوای دانش‌آموز به دیگر مسئولان مدرسه سپرده شود، یا اینکه هنگام تنها گذاشتن دانش‌آموزان، یکی از مسئولان واجد شرایط مدرسه مانند معاون یا دیگر معلمان، سرپرستی دانش‌آموزان را به عهده گیرند.

تعداد بیش از حد دانش‌آموزان در کلاس ورزش

تعداد بیش از حد متعارف فراگیرندگان در هر کلاس ورزشی، موضوع مهمی است که می‌تواند نظارت و مراقبت معلم ورزش را کم‌رنگ کند. ادغام دو یا چند کلاس یا قبول تعداد بیش از حد متعارف دانش‌آموز خارج از ظرفیت کنترل، از نظر حقوق ورزشی بی‌احتیاطی محسوب می‌شود و مسئولیت‌هایی قانونی را متوجه معلم ورزش خواهد کرد.

مکان و زمان حادثه

● برای فعالیت‌های ورزشی و کلاس تربیت بدنی، مکانی

است. سرپرست تیم مسئولیت‌های قانونی بیشتری دارد. لذا لازم است معلمان تربیت‌بدنی از شرح وظایف خود به هنگام مربیگری یا سرپرستی آگاهی کافی داشته باشند.

نقش زمان در فرض جرم نبودن حوادث ورزشی

یکی از شرایط عمده جرم نبودن حوادث ورزشی، انجام فعالیت ورزشی در محدوده زمانی قانونی همان رشته ورزشی است. رشته‌های ورزشی از نظر فرض زمان قانونی به دو دسته تقسیم می‌شوند:

دسته اول، رشته‌هایی که زمان مشخصی دارند و الزاماً در همان زمانی که مقررات اجازه می‌دهد، انجام می‌گیرند و آغاز و پایان دقیقی دارند. مانند: فوتبال و کشتی. فعالیت ورزشی منجر به حادثه در محدوده زمانی مشخص خود، ممکن است جرم محسوب نشود، اما آسیب‌های قبل و بعد از زمان مقرر، حتی با وجود صحیح بودن فن، جرم محسوب می‌شود. مثلاً در کشتی، اگر اجرای فن در زمان قانونی باشد و حادثه‌ای به‌وجود آید، جرم محسوب نمی‌شود، ولی اگر حادثه قبل از شروع یا پس از خاتمه مسابقه، حتی با اجرای صحیح همراه باشد، جرم است.

دسته دوم رشته‌هایی هستند که محدودیت زمانی ندارند. مثلاً در والیبال، تا زمانی که بازی و تمرین ادامه پیدا کند، از نظر قانون منعی وجود ندارد و حوادث ناشی از عملیات ورزشی جرم تلقی نمی‌شود.

در رشته‌های ورزشی پرتابی که معمولاً خطرات زیادی در پی دارد، زمان شروع در مسابقات لحظه اعلام داور است و تا پایان زمان، این قانون برقرار خواهد بود.

تعریف شده است که حیاط مدرسه نیز جزو آن‌هاست. فعالیت در سایر اماکن مانند کوچه و خیابان ممنوع است و در صورت وقوع حادثه، مقصر مستوجب مجازات کیفری و مدنی می‌شود. ● برای هر فعالیت ورزشی زمان مشخصی تعریف شده است که در خارج از آن زمان، حتی با رعایت کامل قوانین، به‌لحاظ حقوقی مجوز قانونی وجود ندارد. در صورت بروز حادثه، معلم ورزش مقصر شناخته می‌شود. این قضیه برای او مسئولیت قانونی خواهد داشت.

تنبیه دانش‌آموزان

تنبیه بدنی در هر شکل آن ناپسند است. این کار عواقب منفی زیادی را متوجه دانش‌آموز می‌کند و مسئولیت حقوقی آن نیز متوجه تنبیه‌کننده است.

اکنون این سؤال مطرح است که در مقابل چنین وظیفه بزرگ و پرمسئولیتی، قانون چه اختیاراتی به معلم ورزش داده است؟ معلم ورزش دو نوع اختیار دارد:

● اعمال تنبیهاتی مانند محروم کردن از شرکت در فعالیت‌ها، استفاده از نمره درسی، انضباط و امثال آن‌ها.

● اعمال تنبیهاتی که ماهیتاً جرم هستند، ولی انجام آن‌ها از سوی معلم ورزش یا مربی، در راستای وظایف او، به موجب قانون (ماده ۵۹، بند ۱) مجاز شناخته شده است.

بند ۱ ماده ۵۹ قانون مجازات اسلامی

(اقدامات والدین و سرپرستان و اولیای قانونی صغار و محجورین که به‌منظور تأدیب یا حفاظت از آن‌ها انجام می‌شود، مشروط بر اینکه اقدامات مذکور در حد متعارف تأدیب و محافظت‌شده باشد، مجاز می‌باشد).

عنوان مربی یا سرپرست

وظایف مربی یا سرپرست تیم در مسابقات و اردوها متفاوت